

Book No. 8.

Banaban Fishing Methods.

Te-kabae-Bara.

Ekarekeaki te ika ae te Onouti, ke
batuaron te Oti, ke ika nako i tabon te kai.

Te-kai-ni-Kaewewe. bon teitai.

Anauna teninga, ao iai te kora
ae bautaki i tabona teuana te iāta ananauna are
bāe iai te ika. E teke bukin te-kai-ni-kaewewe i
m'ain teuare tekateka i nukan te Waa, ao tabon-
a are iai te ika iai e mena i amaki.

Aron-rokon-te-Bara.

Teuare i bukin te waa e te we-
nako te ika n nako aniaki bae e nakanna te
bara, ao rimwi e teirake ma n ana te-kai-ni-kaew-
we, i roun teuare i nuka, ma ni kabutia n nako
aon-rama n te aro are e na nako te bara nako
aon-rama, ngke e a kan roko te-kai-ni-kaewewe i
bukin te rama e tabekia ao e katuka i aon te wā
rimwi e te we nako te ika nako bukin te rama
ba kam'aningan te bara, e a ranaki, te ika ae i ba
Te amarake-ni-kamanninga.

Aron-maten-te-Bara.

Iai te kai ae uarereke, ae an-
auna Tengana ma te monokuni-bai, ae aranaki
ba te-kai-ni-Kabae, e a ko man katauraia
teuare i nuka, e nira tabon te 'Äö' ma tabonte-

-kai-ni-kabae, rimwi e mango kabaka te ika' i'am-
-aki teuare imwin te waa, ao e ana te-kai-ni-kabae,
i roun teuare inuka ao e karuaa ona bau rimwi
e buto kaina, ao te amarake arei e mena inanon
te bau e roko te bara ao e rin inanon te bau
ni kana te amarake, ao teuare ibukin te (katika)
waa e katika te Ao, ao ea bae, aa mangkana
e katika: ao eoki bae, ao ea ranaki ba, Ekom.

Te-Banga Naine.

Ēkaraoaki man te kai ae Kuao.
Kōnana, bon te iriko ni ika uoman tan kamarakea
ba temona n te iterana ao n te iterona.

Anaun-te-Rō.

Ma'n 50tenga, nakon 130, ngkana
e karuoaki e bon aki kawae tokaki, mae e bon
karuoaki, ngkana eo toki i ani mone, ao e mango
tabekaki ni katareaki ibukina bae naki reke-
nga n te rakai, ao i mwina e mango naki. E
bautaki, mwina rona ma te taubetia, ao te waa,
Te-Toki.

Iai tabo aika aronaki ba Toki, te tabo ae
ewā te ika iai, ngkana e mena iai te Banga-
Naine, ao eaki m'ān ai aron 4 ke 5 te mineti
ao ea bo naba te ika i nanona. Ao n tabo
tabeua e m'ān riki, n airon 20 te mineti.

Aron te Rōa.

Ko na korakora ni bwe-norira, ba ko na toka ia on te ika-n Ati. Ngkono teanga mainuku ko, aki kareo an te ang, n te Kaneati, ba ko kaeta n tabo nako aiaki, ao teuare i mwin te waa e arana-ki ba te-tia-Kotiki. Ma ngkana e tabo nako-aiaki te waa ao e ka baraki ao teuare i moana e katangaina n roa.

Aron te Kaneati.

Ngkana ko tewe nako a om Kaneati ao ngkana eo ti ba baka ao ea reke naba i roun te 'Ati' ao ea ranaki, 'Te-Ati-nie nako,' ao ngkana e reke i nanon butin te Kaneati, 'Te-Ati-ni-buti,' ao ngkana e toki baim ao ko kaewa te utana ao koa manga karairakia n te werakea ao ngkana e kanaki iai ao ea ranaki ba Te-Ati-ni-baka.

Butin-te-Kaneati.

E kaeweweeki te Kaneati, tenua ke, nima-ua, ma ngkana e wekia te 'Ati' ao koaki ka tikia nako ba ngkana ewekia ao koa katea tabon te Bain-roa, ao bukin am bai-n-roa ko na bon kamatoa n naki kam makuria.

Maten-te-Ati.

Ko tabekia mai koa, ngkana, ko taku baea bo ni uakan ao koa tabekia ni ka boa ma babam ao koa ka manukuninna rabatam, ao koa

Taua i baim te Kaneoti nunoria, n nakon te rü are iam, Ma-
ngko, katikia, mae tío nako oo konaki aena ke n raweia
i baim bae buakaka ma kona boni kaokia naba
nnam bai-n-roa, e na rairaki baim are ieta ni kaetia
na kon rabatam oo e na boni manga okirikö nnaki kawara
te tabo teuana mangkona ei nako baim, ke tabon am bai-
roa, ao te Ati ei ra nako mwin baim ao tabon am bai-n-
roa, ao e baka te 'Ati' i marawa.

Aron-te-bai-n-roa. ngkana eti te bai-n-roa nako, ao-
an atum ao eaki kona ni ba^{ka} te 'Ati'.

Te Kabangaki, ngkana ea toka amaraken te 'Ati' ao
Ten-nno ea bane ni beibeti n-roa, e aranaki bate "Te-
-Kawangaki." Eaki kona n-roa teuare i moan te waa ti
ngkana e taetae teuare i mwin te waa ni kongai 'Roa'.

Te Tatae n te Māmā.

Tetei.

E tei teuare i moon te waa, teriena e taua ni baina are te anga-tai, ao te rin n anga-maingina

Te-Rin.

E aki bubura bae ei rariki, bon, ban te-Ni are mau, ao e bautaki n te Kakoko ke te-ban-ni are men'ai, ao marangana nimai-ni-bai. Ao maitin te rin n tei tenai nakon nimai.

Te-Tabakou.

Bon te-inai are ani, raki iai rin. Ngkana iai te kie inanon te inai, ao e aranaki te Kie ba Te-Kanoa-n-Tabakou, ao oran te kora are bautaki iai te Tabakou, ma te waa bon te Kainanin.

Te-Rin-ni-Kateke

Aron te rin are moon kauraki ba te-rin aei, ngke moa ni baka te waa i tari, ao e kateke akii tabona, ao anaun-rin ti te nga ta-bun

Te Kawakewake, Te Kamoimoiti.

E karaoaki, man te "ing," ao e bautaki n te Taboa, e kauraki tabona n te ai, ao e uotaki n te waa, ba kau-

-ron te rin, eaki kona ni mate nte ang ti ngkana
e maimai, Nne^{na}iaon te^{waa}e kateke aki iaon te
Tabakau.

"Uran-te-Rin"

Eaki bati nura maka te'ai; ao buti-
n te waa e aki oakinaki ni kamakaki. Ngkana
a nako-nako Onauti; ao e kona n reke 50-
ke 80 te Onauti; n te aina te rin.

Te-Riena.- Aran bain-teriena.

Tekautae, (te maeai; ana^{ua}, uonga.

Tebai, (te-kai-boia.

Te kaurama, (teibi.

Tekai-ni-katiku. (te-kai-boia

Ngkana e kung teriena e biri-
-nako te 'Onauti'; ao ngkana e mate rienana
ao e na bon reke iai. Te Onauti ngkana e reke
~~te~~ inanon teriena e kabekuaki inukan te waa

Te. Tatae-n-te-Ro.

Tekaro.

E bubura te rin n te-Karō, ao e mara-
nga, namatana, n nakon n namatan te rin ni
Tei-nte-mama, ao ti tebo, anauia naba.

Maitin-te-rin.

Oneai n nakon tengau-n-mauai
ao e kona n reke abubua te-onauti-n nakon
nimabubua. Ngkana e moo ni kāura^{ki} te rin ni
kateke, ao e kaura teuare i tabon te waa ao e
aranaki ba te tia "Kaurāi." Teuare i nukan te
waa, e aronaki ba te tia Tau-ai, ao teuare i
mwin te waa, te tia-koetiētia.

Te kawakewake ke Tekamoimoti.

Ti te arona ma, kawakewake n
te 'Tei' mae e bubura Kamoiimotin te-Karo.
Ngkana e kaura ten-na ao etei tetia Tauai
iaon te waa, ao teuare i moan te waa, ao are
i mwi a tekateka n rierie.

Teriena.

Abakin ana riena teuare i tabon
te waa, ti tengana anaun ana kautae, ao
teuare i mwin te waa tengatābun anaun
ana kautae. Te Moo-n-Ro. are baka rimoa
wana itari, boningaia ae na-rimoa.

Aron karekeante-'Kika.

Te Kabora.

Iai te kai ni kabora, ae karao aki, man
te kai ae Te-Ngea. Ekokangioki tabona teuana
ao tabona teuana e aki, ao anouna e kan n reke
teuana te iata, ao buburona, e bubura riki n nako-
-n uean te bai, ea ronaki ba te Kai-ni-Kabora.
Te-Mataere.

Earanaki, ngkana kouaua, i tari
ao, ko rabuna matam teuana ni bai, ba n te
aro areekona nora ani-mone, ao matam are
teuana ko kamatua.

Te Kaamaai.

Ngkana e banga te-Kika, ao ko ko-
-na n ataia, e rai raki kirikirin matan banga-
-na, ao a mainaina ngaia ae pranaki bae e
Kāmāi, ai ngaia are kokona nora te Kika.

Te-Kika.

Ngkana ko tobona te-kika, ao ko kaboa
n te-kai-ni-kabora, ao ngkana iai te Kika, ao ko
kona n ataia, bae taua te-kai, ao ngkana e
taningan-nang, n te-kai, ao ko karina-bai, ao
ko kamaranea, ao rimwi e otinako, ao ko rowea
baron atuna, ao ko te nai matana, ao ea mate

Ai-Noko: Ngkana uoman kika i nanon te
-banga-arana, ba-ai-noko.

Te kauraurā.

Aron karekean te-ika-aete Mon.

Ēotaki te rin nai aron te Rin ni Tei^o te mama
ao maitin rina tenai ke, aai. Te maña
te tia kabuti, ao te maña te tia kauraur-
-a te rin. i tabon kaneati.

Anaun-te-kai-ni-Kabuti

Uanga ao te bwenaua, ao abona te
marai, ao moamoā te koran ni bunia
ae erevei taki. ao matauna te Biti
ae kabaouaki, ae aranaki ba te Kabao
ao te abea te makauro, ae bautaki
iaon te kabao n te koran.

Teuare te tia Kabuti iai te baene
ae ti ne ti ne i rarikina, ba nen
ko nana, ea aranaki ba te Buki-
-baene.

Te Anea.

Ko ti tena tena te Onauti na-
-ko, tari, atuna, makuna, ni kabatia
ao rimwi ko katekea a bean te m-
-atau ao ko te wea nako nako bu-
-akon te anea, eaki ananau mata-
-nna are i tari, ba ononga nakon
waninga, Ao ika aika aki toki n
rereke. te Barebu, ma te "Ingo" n te
nako aei. Aron te waa e aki roro
bae e bon kamae.

Aron te akawa ae te Roa-make.

Abakin kaina uanga ao e tomaki
te maia, n aeton te Kaitu ba n te
aro ae namaenen, ngkana e mate
te Make, a bona bon te koran min
te Benn.

Aron-ni-Motauna.

Ekarekeaki te Touti. bae bati ni bongana
buana i bukin te roa-make. Ekarin-
-aki te kai i buan te Touti, ao e min-
-ominotaki ni karokoaki tae nako-
na, ao ea kamauaki i an te riringa
ngkana ea mau, ao e aranaki ba te

(Kawokewoke.) ~~Wa~~ka-waka.

Abakin te kawakewake ngkana ko
na roa make: tuana te inti, ana
na, ao rababana te kuata ni inti.
Ko anaia ni bautia n te koran
are am abo, ao rimwi ko kangka-
antia ni ^{karokoa} e maraurau, ao koa ioia i
tari ni karokoa e tibu-tau.

Aron-ni-kabutana.

Ko ti kabuta te (^{wakawaka} kawakewake) iaon
tari ni karo koa e bakareuia
te make, ao koa katea kaina, ao
ngkana ko noria e a nim win
te make n te (^{wakawaka} kawakewake), ao ko-
a katikia. Ba te make ngkana
e, e tena te (^{wakawaka} kawakewake) ea bon ti
nim naba wina.